

Examen VWO
2016

tijdvak 1
vrijdag 27 mei
9.00 - 11.30 uur

Fries

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 36 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 49 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.
Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 De race tsjin de masine

- 1p 1 Hokker funksje hat alinea 1?
De skriuwer jout de probleemstelling oan
A troch in gearfetting foarôf te jaan.
B troch in yllustrearjend barren te fertellen.
C troch yn 't foar in konklúzje te lûken.
D troch syn miening te ferkundigjen.
- 1p 2 Wat is it ferbân tusken alinea 1 en alinea 2?
A It is in konkludearjend ferbân.
B It is in oarsaaklik/redenjouwend ferbân.
C It is in tsjinstellend ferbân.
D It is in útlizzend ferbân.
- 1p 3 “sûnder dat der foarearst in soad nije banen foaroer steane.” (r. 35-36)
Jou yn eigen wurden oan wat de skriuwer hjir bedoelt.
Brûk net mear as 15 wurden.
- 1p 4 Fan hokker type argumintaasje is sprake yn alinea 2?
It is in argumintaasje op basis fan
A autoriteit.
B emoasje.
C foarbylden.
D in moreel oardiel.
- 1p 5 “En dat is noch mar it begjin” (r. 60)
Jou oan wat mei ‘dat’ bedoeld wurdt.
- 1p 6 “yn dûzeljend tempo” (r. 73-74)
Mei hokker wurdgroep waard earder yn de tekst it tempo fan technologyske ûntjouwingen oantsjut?
- 1p 7 Hoe slút alinea 5 oan op alinea 4?
Alinea 5 slút op alinea 4 oan
A mei in anekdoate.
B mei in ferklearring.
C mei in nuansearring.
D mei in wjerlizzing.
- 2p 8 “Wy binne al goed twahûndert jier benaud fan masinen” (r. 76-77)
Yn hoefier is dat benaud-wêzen neffens Brynjolfsson terjochte?
Meitsje in ûnderskied tusken it earste en twadde masinetiidrek en ljochtsje dyn antwurden ta.

- 2p 9 Alinea 6 kin yn twa dielen opdield wurde.
Sitearje de sin dêr't it twadde stik mei begjint.
Ljochtsje dyn antwurd ta.

“de typyske middenbanen, lykas rûtinemjittich wurk op it kantoar of yn de yndustry.” (r. 122-124)

- 1p 10 Sitearje út alinea 3 it sinpart dat werjout wa't sokke banen hawwe.

Deze inleiding hoort bij de vragen 11 en 12.

“Dy minsken besykje it ferline te beskermjen tsjin de takomst.”
(r. 194-196)

- 1p 11 Jou yn eigen wurden oan wat mei dy sin bedoeld wurdt.
2p 12 Notearje de beide aspekten yn de boppesteande hâlding dy't McAfee ôfwiist. Basearje dyn antwurd op alinea 9.

Yn alinea 10 formulearret Brynjolfsson trije advizen yn it ramt fan de konsekwinsjes fan it twadde masinetiidrek foar learen en it ûntwikkeljen fan feardichheden. Dêrby jout er ek in taljochting mei ien of mear foarbylden.

- 4p 13 Neam de trije advizen en jou by elk advys de útwurking.
Brûk foar dyn antwurd de opset fan ûndersteand skema. Tink derom: by it earste advys bestiet de útwurking út **twa** foarbylden.

advys	útwurking
1	- -
2	-
3	-

- 1p 14 Op hokker wize soe de fierdere ûntwikkeling fan it twadde masinetiidrek it bestean fan minsken 'woltierich' (r. 240) meitsje kinne neffens McAfee?

Deze inleiding hoort bij de vragen 15 en 16.

De tekst kin nei de earste trije alinea's rûchwei yn fjouwer parten ferdielt wurde:

- 1 histoaryske ûntjouwing en hjoeddeiske problematyk
- 2 de gong en kompleksiteit fan de feroaringen
- 3 omgean mei de nije situaasje

- 1p 15 By hokker alinea begjint part 2?
1p 16 By hokker alinea begjint part 3?

De titel fan de tekst is 'De race tsjin de masine'.

- 2p 17 Jou op basis fan de tekst oan op hokker twa manieren minsken tsjin de masine race.

- 1p 18 Hokker sin jout de haadgedachte fan dizze tekst ynhâldlik it bêste wer?
- A "Troch al ... de technology." (r. 200 - 204)
 - B "Der binne ... hâldbber bliuwe." (r. 219-221)
 - C "De reden ... te wêzen." (r. 229-232)
 - D "Technologyske foarútgong ... negative sin." (r. 255-260)

Tekst 2 Maatskiplik better teplak troch mear ûnderwiis?

- 1p 19 Wat is de funksje fan alinea 1?
De alinea liedt de tekst yn mei
- A in konklúzje.
 - B in oanlieding.
 - C in probleem.
 - D in stânpunt.

- 1p 20 Wat is it ferbân tusken alinea 2 en alinea 3?
- A It is in ferlykjend ferbân.
 - B It is in oarsaaklik/redenjouwend ferbân.
 - C it is in opsomjend ferbân.
 - D It is in tsjinstellend ferbân.

"De swierrichheden dy't Young yn syn boek oan 'e oarder stelt, binne noch tige aktueel." (r. 18-20)

- 2p 21 Neam twa saken dy't yn it boek út 1958 beskreaun wurde en dy't neffens de skriuwer útkommen binne.
Helje dyn antwurd út de alinea's 2 en 3.

- 1p 22 Lis út wat bedoeld wurdt mei "De juiste man op de juiste plaats." (r. 15-16)
Basearje dyn antwurd op de alinea's 2 oant en mei 4.

"It is in ûnsinnige en kwea-aardige ûntjouwing mei negative gefolgen foar beukers, dy't noch boartsjendewei hearre te learen." (r. 65-69)

- 3p 23 Neam trije ûnderdielen fan de ûntjouwing dêr't de skriuwer hjir op doelt wat beukers oanbelanget.

- 1p 24 Fan hokker bysûnder taalgebrûk is sprake yn de sin "De meritokratyske beam is grut wurden, mar wat te dwaan mei dyjingen dy't yn it skaad dêrfan bliuwe?" (r. 82-85)?
- A It is in hyperboal.
 - B It is in metafoar.
 - C It is in paradoks.
 - D It is in personifikaasje.

- 2p **25** Lis yn eigen wurden út wat mei “De meritokratyske beam is grut wurden” (r. 82-83) en “dyjingen dy’t yn it skaad dêrfan bliuwe” (r. 84-85) bedoeld wurdt.
- 1p **26** Sitearje út alinea 4 de sin dêr’t de skriuwer in argumint basearre op ûnderfining yn jout.
- “Der is in enoarme ferkringing, mei as gefolch dat minsken mei minder oplieding datselde wurk net krije.” (r. 116-119)
- 1p **27** Wat is de oarsaak fan dy ferkringing?
- “Sadwaande is it begryplik dat de jongerein ‘studearret’ by it middelber of heger beropsûnderwiis. Hegeskoallen en universiteiten meitsje mar al te graach gebrûk fan dy jacht op ‘hege’ opliedingen.” (r. 119-124)
- 1p **28** Lis út wêrom’t de skriuwer hjir it wurd ‘hege’ tusken oanhellingstekens set hat.
- 1p **29** Wat wurdt bedoeld mei “It ûnderwiis as ‘de rêchbonke fan de ûngelikensens” (r. 157-159)?
- A It ûnderwiis feroarsaket ûngelikensens fanwegen te min oerienstimming yn it les oanbod.
 - B It ûnderwiis giet tefolle út fan it idee dat ûngelikensens de minsklike natuer is.
 - C It ûnderwiis is de wichtichste feroarsaker fan ûngelikensens.
 - D It ûnderwiis lient him net foar de westerske myte dat elkenien gelyk is.
- “Learlingen dy’t bûten de boat falle, wurdt oanpraat dat se te min witte of kinne, mar it is de fiksje fan it gelyk-wêzen dy’t de problemen jout.” (r. 185-188)
- 1p **30** Wat wie it gefolch foar it ûnderwiisprogramma fan dy fiksje? Basearje dyn antwurd op alinea 8.
- “It is net maklik om op it goede spoar te kommen.” (r. 189-190)
- 2p **31** Hokker twa soarten fan groepsbelang dy’t hjirby in rol spylje neamt de skriuwer yn alinea 9? Notearje ek wat dy belangen ynhâlde.
- “It is net maklik om op it goede spoar te kommen.” (r. 189-190)
- 1p **32** Fan hokker bysûnder taalgebrûk is hjir sprake?
- A It is in hyperboal.
 - B It is in metafoar.
 - C It is in paradoks.
 - D It is in personifikaasje.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

- “Ik mei hoopje dat soks sa bliuwt.” (r. 215-216)
- 1p 33 Wêr doelt de skriuwer op mei ‘soks’?
Hy doelt op it feit dat
- A der ferskillende partijen binne dy’t besykje om it ûnderwiis nei in heger plan te tillen.
 - B der in enoarme koarste om skoallen hinne is fan minsken dy’t dêroan fertsjinje.
 - C der minsken binne dy’t net foldogge oan wat fan harren ferwachte wurdt.
 - D net elkenien belang hat by it hanthavenjen fan de tastân yn it ûnderwiis.
- “In mear realistyske opfetting oer wat ûnderwiis wol of net ta stân bringe kin” (r. 220-222)
- 2p 34 Lis út wat de skriuwer ûnder in realistyske opfetting oer it ûnderwiis ferstiet en neam it foarbyld dat hy dêrby jout.
Basearje dyn antwurd op alinea 7.
- 1p 35 Wat foar tekstsoarte is ‘Maatskiplik better teplak troch mear ûnderwiis?’?
- A It is in redenearring.
 - B It is in skôging.
 - C It is in útiensetting.
- 1p 36 Wat is de haadgedachte fan dizze tekst?
- A Der moat folle mear wurdearring wêze foar minsken dy’t mei de hannen wurkje.
 - B Oft immen in goede baan fynt, wurdt foar it grutste part bepaald troch komôf.
 - C Op Nederlânske skoallen wurdt der tefolle oanbean op itselde nivo oan alle learlingen.
 - D Underwiis yn de hjoeddeiske foarm is gjin garânsje foar in bettere maatskiplike posysje.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.